

$$(CT_{\partial s}^{na} \cdot (B + \Delta B) - CT_{\partial s}^b \cdot B) \cdot (BK + PA + BB) \leq 360 \cdot Tn \cdot CП_i^b \quad (13)$$

Середня тривалість повернення дебіторської заборгованості з формули (13) визначається:

$$CT_{\partial s}^{na} \leq \frac{1}{B + \Delta B} \cdot \left(\frac{360 \cdot Tn \cdot CП_i^b}{BK + PA + BB} + CT_{\partial s}^b \cdot B \right) \quad (14)$$

Висновок. З огляду на значний розмір дебіторської заборгованості, що є специфікою діяльності підприємств хлібопродуктів, одним з планових показників центрів прибутку, які входять до їх складу, слід встановити показник середньої тривалості повернення дебіторської заборгованості. Він розраховується за запропонованою нами методикою на підставі економіко-математичної моделі, яка ґрунтується на порівнянні додаткових витрат на інвестування коштів в дебіторську заборгованість та отриманого додаткового прибутку від збільшення обсягів продажу. Перспективами подальших досліджень може бути розробка форм планових документів на підставі запропонованого показника.

Література

1. Хруцкий В. Е. Внутрифирменное бюджетирование / В. Е. Хруцкий, Т. В. Сизова, В. В. Гамаюнов. – М. : Финансы и статистика, 2008. – 464 с.
2. Управленческий учет : учеб. пособие / под ред. А. Д. Шеремета. – М. : ИД ФБК-ПРЕСС, 2000. – 512 с.
3. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга ; под ред. А. А. Турчака / Д. Хан, Х. Хунгенберг. – М. : Финансы и статистика. – 1997. – 928 с.
4. Бухалков М. И. Внутрифирменное планирование : учебник / М. И. Бухалков. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 400 с.
5. Васильев Ю. П. Внутрифирменное управление в США / Ю. П. Васильев. – М. : Мысль, 1970. – 404 с.
6. Шандова Н. В. Методичні аспекти організації управління витратами / Н. В. Шандова // *Фінанси України*. – 2003. – № 12. – С. 53–57.
7. Карпенко Ю. В. Формування системи директивних показників центрів відповідальності підприємств хлібопродуктів / Ю. В. Карпенко // *Науковий вісник ОДЕУ*. – 2011. – № 12. – С. 143–153.
8. Ли Ч. Ф. Финансы корпораций: теория, методы и практика ; пер. с англ. Б. С. Пинскер / Ч. Ф. Ли, Д. И. Финнерти. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 686 с.

УДК 005:643

В. П. ПОЛУЯНОВ, М. Є. КОРНЕЄВ
Автомобільно-дорожній інститут ДонНТУ

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Розглянуті та проаналізовані фінансово-економічні аспекти функціонування житлово-комунального господарства. Розроблені рекомендації щодо поліпшення результатів діяльності підприємств галузі.

The economic aspects of the functioning of housing and communal services in Ukraine are examined and analyzed. The recommendations of improvement of the results of functioning of the enterprises of this branch in the future are developed.

Сучасний стан вітчизняного житлово-комунального господарства є незадовільним. Актуальною є вирішення проблем житлово-комунального господарства, які існують в Україні на даний момент. Комунальним підприємствам необхідні значні капіталовкладення, але їх можливість доступу до фінансових ресурсів дуже обмежена. Разом з тим держава й територіальні громади не в змозі належним чином підтримувати рівень функціонування об'єктів комунальної інфраструктури, насамперед через нестачу бюджетних коштів. Процес функціонування галузі житлово-комунального господарства в Україні потребує розробку ефективних систем управління, які б відповідали умовам галузевого та регіонального розвитку. Саме тому виникає необхідність залучення приватного капіталу на ринкових умовах, у зв'язку з цим галузь житлово-комунального господарства потребує виникнення нових механізмів стимулювання інвестиційної діяльності та ефективної системи її ресурсного забезпечення. Першочергове значення для підприємств ЖКГ є достатнє забезпечення фінансовими ресурсами. Економічні проблеми функціонування житлово-комунальної галузі з різних аспектів вивчалися такими вченими як М.М. Забаштанський, В.О. Інговатова, В.Н. Інякин, Г.І. Онищук, В.І. Чиж та ін.

Метою роботи є аналіз негативних аспектів функціонування підприємств житлово-комунальної галузі та визначення шляхів подальшого розвитку.

Можна визначити сутність житлово-комунального господарства як економічної підсистеми, що відіграє вирішальну роль у соціально-економічному розвитку України, яка полягає у наданні продукту кінцевого спо-

живання, що задовольняє важливі потреби людей. Житлово-комунальне господарство має значний вплив на рівень життя населення, але розвиток цієї сфери не відповідає потребам громадян та значно відстає від інших галузей економіки. Економіка житлово-комунального господарства України знаходиться не в найкращому стані та має чітко виражений витратний характер, який не змінюється з часів адміністративно-планової економіки. Основними ознаками цього стану є: відсутність у підприємств ЖКГ стимулів до зменшення витрат матеріальних ресурсів та їх ефективного використання; недостатня якість обслуговування споживачів послуг; неефективна кадрова політика, що проявляється у низькій продуктивності праці працівників; недостатня ефективність методів державного управління житлово-комунальним господарством; відсутність стимулювання інвестиційної діяльності; недосконалі тарифна політика, при цьому мають місце численні порушення при формуванні тарифів.

За останні роки через неадекватне співвідношення темпів зростання інфляції і рівня доходів населення, фінансовий стан підприємств галузі залишається незадовільним. Через це спостерігається прискорена фізична зношуваність основних фондів та зниження якості комунальних послуг [1].

Незважаючи на низку законодавчих актів Верховної Ради України та постанов уряду, щодо визначення термінів переходу на нову систему оплати житла і комунальних послуг, головна мета житлово-комунальної реформи, підвищення якості надання житлово-комунальних послуг, ефективне регулювання природних монополій, стимулювання ресурсозбереження – не досягнута. Це відбувається через незадовільний хід проведення реформ.

На сучасному етапі спостерігається збитковість роботи галузі. Так, протягом 2008 року підприємства галузі отримали збитки у сумі 1611,7 млн грн, що на 24,3 % більше порівняно з відповідним періодом 2007 року. Найбільші збитки отримали підприємства комунальної теплоенергетики (КТЕ) – 655,9 млн грн та водопровідно-каналізаційного господарства (ВКГ) – 504,3 млн грн. Обсяги збитків за цей же період у підгалузі житлового господарства (ЖГ) становили 208,9 млн грн. За 2008 рік збитки підприємств ЖКГ найбільш розповсюджені – комунальної форми власності склали відповідно 1611,7 млн грн [2]. За 2009 рік збитки підприємств зросли до 1930,2 млн грн (табл. 1). Отже спостерігається тенденція до постійного зростання збитків галузі. Найбільші збитки так само як і в попередній рік отримали підприємства комунальної теплоенергетики (КТЕ) – 968,8 млн грн та водопровідно-каналізаційного господарства (ВКГ) – 420,3 млн грн.

Таблиця 1

Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування роботи підприємств ЖКГ комунальної форми власності за 2009 рік

Підприємство	Фінансовий результат	2009 р., млн грн
Всього	Прибуток	599,5
	Збиток	1930,2
ВКГ	Прибуток	157,7
	Збиток	420,3
КТЕ	Прибуток	287,0
	Збиток	968,8
ЖГ	Прибуток	129,7
	Збиток	145,7
МЕТ	Прибуток	3,1
	Збиток	311,6
ІНШІ	Прибуток	22,0
	Збиток	83,9

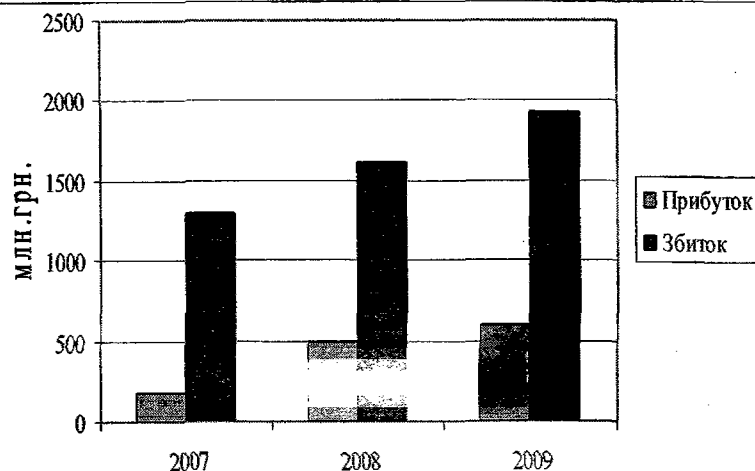

Рис. 1. Динаміка змін показників житлово-комунального господарства

Динаміка змін прибутку та збитків підприємств житлово-комунального господарства за період з 2007 по 2009 рік (рис. 1).

За перші місяці 2010 тенденція фінансово-економічних показників роботи підприємств житлово-комунального господарства комунальної форми власності не змінювалась [3]. Збитки за січень-лютий 2010 року становили 497,5 млн грн [4], за січень-травень склали 942,4 млн грн. Детальніше співвідношення прибутків та збитків підприємств ЖКГ за 2010 рік наведено на рис. 2.

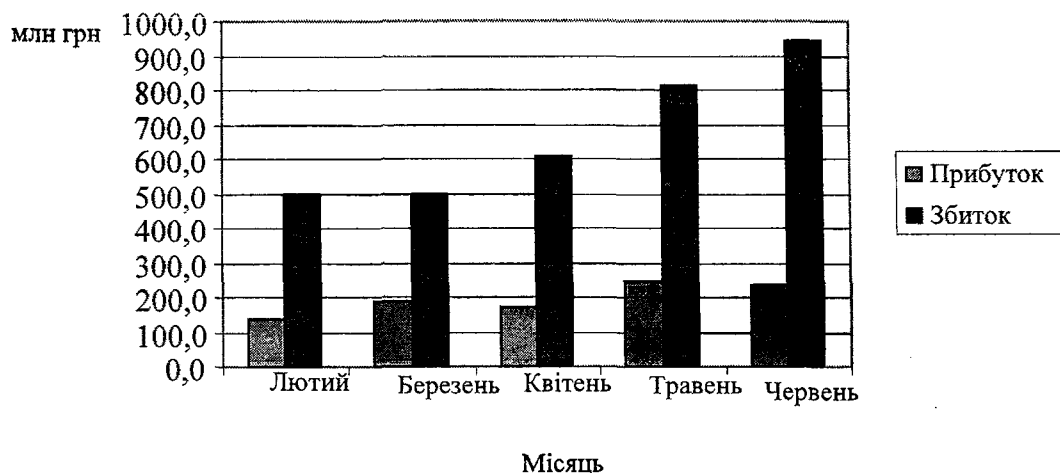

Рис. 2. Співвідношення прибутків та збитків ЖКГ за 2010 рік

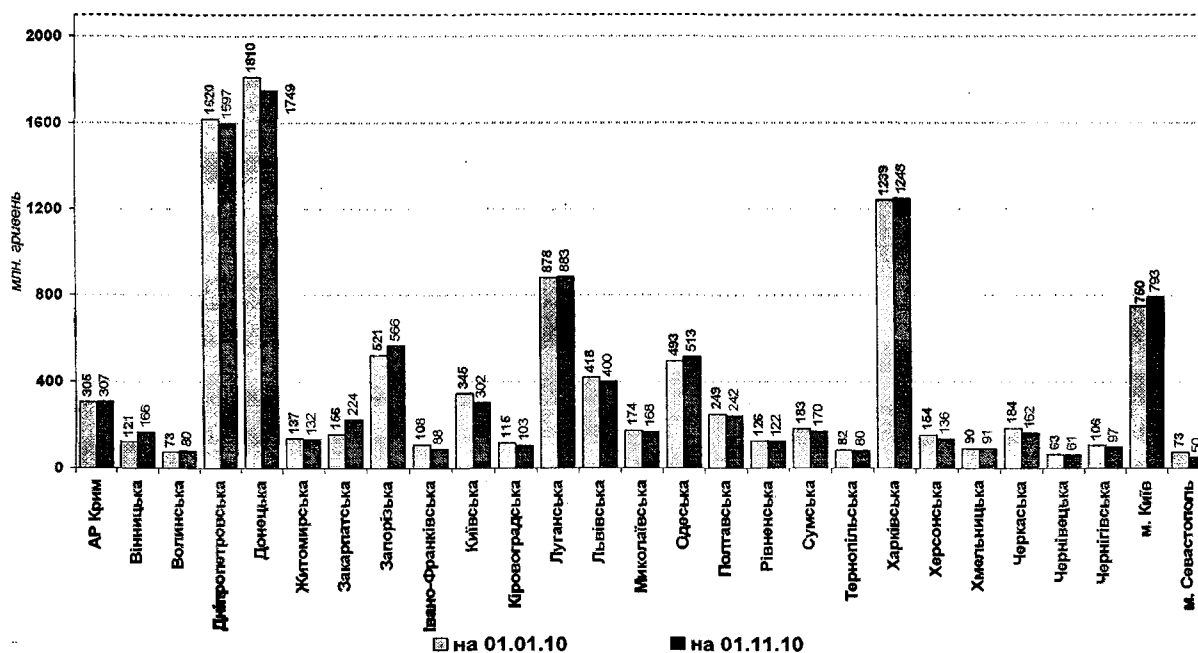

Рис. 3. Динаміка обсягів заборгованості населення з оплати житлово-комунальних послуг станом на 1.11.2010 року

Тенденція постійного збільшення збитків зумовлена багатьма факторами. Одним з найбільш вагомих є заборгованість сплати населення за комунальні послуги. Данні заборгованостей по областях наведені на рис. 3 [5].

Найбільша заборгованість з оплати житлово-комунальних послуг спостерігається в Донецькій 1748,772 млн грн, Дніпропетровській 1597,058 млн грн та Харківській 1248,391 млн грн областях. Найменші борги мають Чернівецька область 45,376 млн грн, м. Севастополь 37,144 млн грн.

Однак, розглядати ці данні треба враховувати чисельність мешканців цих областей. Заборгованість у розрахунку на одного мешканця наведена на рис. 4.

Таким чином за даними, наведеними на рис. 4, найбільшими неплатниками є мешканці м. Севастополь, Чернівецької та Волинської областей. Найменшу заборгованість за комунальні послуги, в перерахунку на одного мешканця, мають Донецька та Харківська області. Ураховуючи відмінності в середньому рівні доходів [6] за місяць мешканців різних областей, на рис. 5 побудовано відповідний графік.

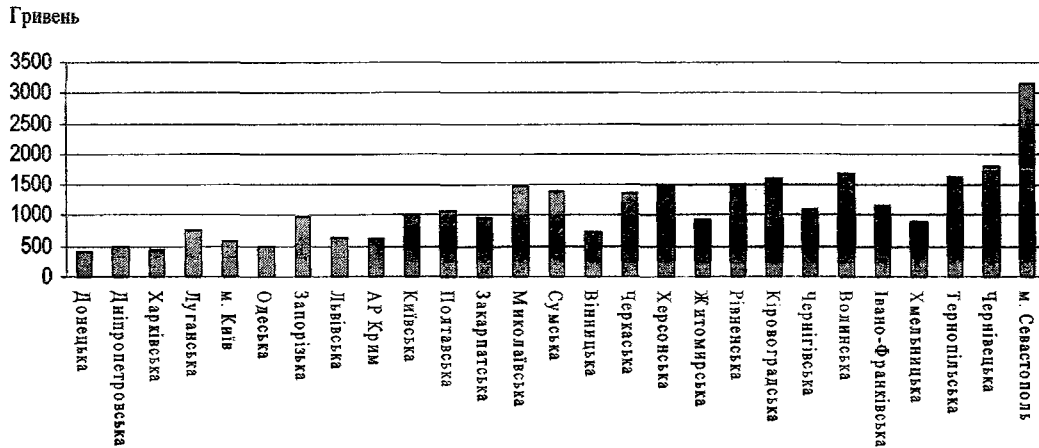

Рис. 4. Заборгованість споживачів послуг за областями в перерахунку на одного мешканця

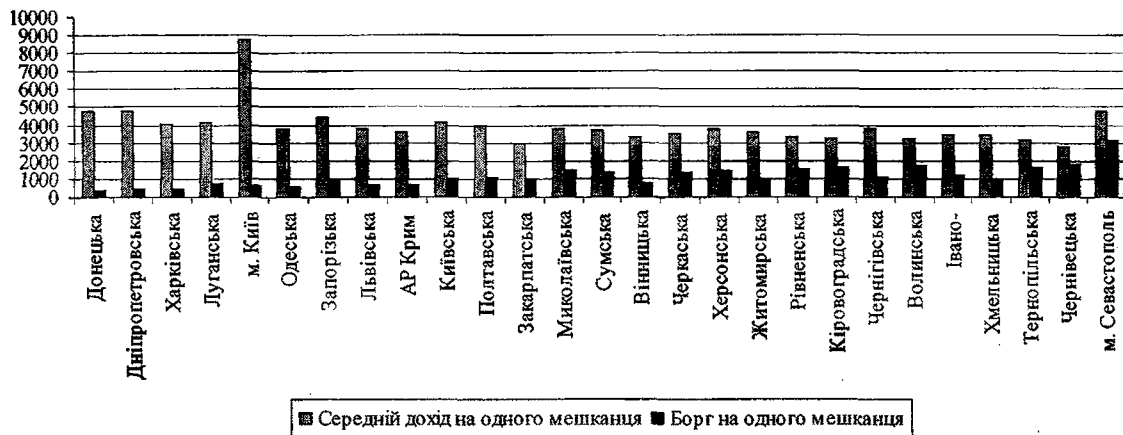

Рис. 5. Показники середнього доходу та заборгованості на одного мешканця в гривнях

Згідно даних рис. 5 проаналізована можливість наявності залежності середнього рівня заборгованості від середнього доходу на одного мешканця. Однак проведення кореляційного аналізу не підтвердило присутність такої залежності. Отже, заборгованість населення за комунальні послуги не залежить від середнього рівня доходів, що дає підстави вважати, що мають місце інші фактори, пошук яких повинен бути метою подальших досліджень.

Таким чином можна зазначити, що однією з основних проблем функціонування ЖКГ є велика заборгованість за надані послуги та тенденція до зростання боргу за останні кілька років, що унеможливує підвищення якості послуг та розвиток усієї галузі. За для вирішення проблем житлово-комунального господарства на даному етапі розвитку необхідне глобальне реформування. Значне зростання збитків призводить до погіршення фінансового стану підприємств. Для покращення функціонування галузі необхідно проведення досліджень впливу на ефективність функціонування підприємств галузі різноманітних факторів: різних організаційно-правових форм діяльності підприємств; правових умов для активного залучення приватного сектору через укладання договорів на управління, оренду, концесію; сприятливих умов для приватизації ЖЕКів та інших.

Література

1. Гайко Є. Ю. Вдосконалення концесійного механізму стимулювання інвестиційної діяльності в сфері житлово-комунального господарства : автореф. дис... канд. екон. наук / Є. Ю. Гайко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х., 2009. – 20 с.
2. Офіційний сайт міністерства житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – www.minjkg.gov.ua/press/stats/.
3. Фінансово-економічні показники роботи житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – www.minjkg.gov.ua/press/stats/656-finansovo-ekonomichni-pokazniki-roboti.html.
4. Фінансово-економічні показники роботи житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – www.minjkg.gov.ua/activity/tp/tp-stats/922-finansovo-ekonomichni-pokazniki-roboti.html.
5. Оплата житлово-комунальних послуг [Електронний ресурс]. – www.minjkg.gov.ua/engine/download.php?id=10067.
6. Середня заробітна плата за регіонами за місяць у 2010 році [Електронний ресурс]. – www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2010/gdn/reg_zp_m/reg_zpm10_u.htm.